

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales,
Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas
Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares:
Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Annotationes Ad Quæstiones Civiles Voluminis I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

ANNOTATIONES

A D

Quæstiones Civiles Voluminis I.

AD CAPUT I. circa num. 8.

NOTANDUM est primò quod regulæ in hoc capite propositæ, adaptari possunt ad materiam pensionum beneficialium, ut videre est apud Ludov. & ibidem Beltramin. decis. 42. ubi proponitur regula generalis, quod quando solutio promissa fuit in certa specie monetæ, eadem species præstari debent; aut si non reperiuntur, illarum valor, juxta tempus solutionis faciendæ. Quod ad tollendam omnem ambiguitatem sic intelligendum est, ut debitori, si non possit præstare easdem species monetæ, quæ promissæ fuerunt, saltem teneatur tot species soluere de noua, ex quibus certa species promissa emi possit: ut ibidem declarat Beltramin.

Secundò notandum est, quod si promissa facta fuerit de soluendo summam debitam in certa specie scutorum, quæ tunc non cudebantur, nec extabant, talis promissio censetur facta in moneta imaginaria, & idè solutio fieri potest in moneta currenti, & juxta valorem temporis præsentis: ex notatis hie, c. 3. n. 59. Ita tamen ut si scutum fuerit taxatum ad sexaginta solidos, illi solidi debeant solui eiusdem bonitatis intrinsecæ, cuius erant tempore obligationis, ut dicitur eod. c. 3. n. 60. quod bene declarat & probat Cens. ibid. citatus in tract. de censib. q. 85. n. 16.

Vnde cum promissio soluendi facta fuisset in scutis 45. monetæ Ferrariensis, quæ dictum fuerat constituere scuta aurea 42. disputatum aliàs fuit quomodo faciendæ esset solutio pensionis beneficialis sic constitutæ. Et cum in prima instantia fuisset iudicatum, pensionem soluendam esse in scutis monetæ Ferrariensis, vel ad eorum valorem de tempore solutionis, & Rota in causa appellationis iudicasset scutum Ferrariense esse monetam in specie, non autem imaginariam, & idè pensionem soluendam esse in eadem specie promissa, vel in novis speciebus, ex quibus emi posset species scutorum promissa, supponendo quod tempore obligationis scutum Ferrariense promissum, esset in rerum natura, ut patet in dec. 597. p. 1. recent. Causa tamen iterum proposita, Rota recessit à decis. & declaravit solutionem non esse faciendam in scutis, sed sufficere quod illa fieret ad valorem currentem scuti, de tempore reservationis dictæ pensionis, quia probatum fuerat tempore illius reservationis, nulla prius exstitisse scuta huiusmodi, & per consequens promissionem fuisse factam in moneta imaginaria, ut patet ex posteriori decisione reuocatoria primæ, inserta parte 4. recent. tom. 2. decis. 42.

Tertio notandum est, quod si per contractum impositionis census fuerit conventum, quod debitor

Sanlegerii quæst. & res. civil. T. II. P. II.

in casum extinctionis, teneretur soluere in iisdem speciebus in contractu designatis, & dinumeratis, dummodò essent eiusdem bonitatis intrinsecæ, ponderis, & ligæ, quales erant dinumeratæ per emptorem census; non ex eo creditor censetur sibi præiudicasse in promissione identitatis specierum dinumeratarum, cum promissio eiusdem bonitatis intrinsecæ facta fuerit majoris expressione gratia, non autem ad derogandum obligationi soluendi easdem species dinumeratas. Creditor enim certus esse voluit de quantitate & numero specierum sibi soluendarum, noluit autem pendere ab incerta & variabili mutatione monetarum futuri temporis, maxime cum habuerit respectum ad bonitatem intrinsecam monetarum, ut in hoc casu, in quo dixit solutionem faciendam in iisdem speciebus in contractu dinumeratis, etiam si æstimatio temporis tunc præsentis adiecta fuisset, cum id factum potius conferretur causa demonstrationis, quam taxationis: non debent igitur istæ clausulæ, quæ potius de bitationis tollendæ causa adhibite sunt, lædere præcedentem claram conventionem. Ita concludit & probat, atque iudicatum refert Zanger. in tract. de except. p. 3. c. 11. n. 183. usque ad 187. Berlich. lib. 2. comm. conclus. c. 36. n. 63. & sequentib. & superfluitas à Notariis ad maiorem expressionem appositæ, clare parium conventioni derogare non debet, ut infra, c. 17. n. 16. & c. 18. n. 2. Quod autem promissio restituendi fortè in iisdem speciebus, quibus supra, importet identitatem numeri & specierum, probatur ex notatis per nos infra, c. 17. n. 11.

Ad Cap. 9. num. 8. ibi, Vnde à die contractus emptionis venditor tenetur.

Lege, Emptor tenetur.

Ad Cap. 11. num. 7.

Lege, Galerat. lib. 5.

Ad Cap. 13. num. 14.

Adde Thesaurum de monet. p. 2. n. 71. ubi relatis variis Doctorum sententiis, concludit juxta communem & receptiorem sententiam, tempus testamenti inspiciendum esse, ita ut augmentum quod à tempore testamenti ad tempus solutionis decurrit, cedat commodo legatarii, vel hæredis particularis, illa ratione, quia uniuscuiusque rei principium & prima origo attendi debet: & ita iudicatum testatur Ant. Fab. lib. 8. tit. 29. de fuit. 15. & 44. Et idè siue moneta fuerit melior, siue deterior, totum cedit commodo, vel damno legatarii; & ita intelligi debere testantur Doctores, qui dicunt tempus solutionis attendendum esse, ut scilicet favore legatarii augmentum debeat juxta valorem currentem tempore solutionis.

Y 3

Sed

xvi Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

Sed tamen *Cauagnol. in addit. ad Menoch. conf. 49. n. 7.* dicit legati solutionem debere fieri secundum valorem monetæ currentis tempore testamenti conditi, non autem tempore mortis testatoris, vel solutionis: quare si pecunia legata, in substantia fuerit effecta deterior post testamentum, debet præstari æstimatio monetæ, prout currebat tempore testamenti. Verum si non fuerit deteriorata in substantia, sed tantum in æstimatione extrinseca, tunc auctus valor monetæ non erit attendendus, nisi à die mortis testatoris: quæ sententia conformis est iis, quæ per hos tradita sunt *hoc c. 13. n. 14.*

Ad Cap. 14. num. 21.

Circa materiam hic propositam, quæsitum nuper fuit in facti contingentia, si redemptio & extinctio redditus annui facta fuerit hæredi grauato, qui receperit solutionem in scutis auri in auro, quorum valor fuerit multum auctus tempore euenientis casus fideicommissi, utrum hæres grauatus teneatur restituere aureos in specie, an verò illorum valorem, prout illos recepit tempore redemptionis annui redditus? Respondi, & mea responsio approbata fuit à plurimis Viris eruditissimis, hæredem grauatum non teneri restituere aureos fideicommissario, nisi iuxta valorem aureorum tempore receptionis sortis principalis dicti redditus annui, cum iuxta illum valorem in suos vsus conuerterit dictum annuum redditum: unde ad illum demtaxat tenetur. Quod probatur ex eo, quod alienatio ex causa redemptionis annui redditus, est necessaria tam ex natura ipsius redditus, quam in vim pacti redemptionis in eo positi: quando autem hæres grauatus alienat ex causa necessaria, æstimatio restituendi debet talis, qualis erat de tempore solutionis: ut probat *Peregr. de fideicom. art. 39. n. 6.*

Ad Cap. 15. in fine.

Notandum est, quod in Gallia quando agitur de redditu annuo promisso in certa specie scutorum auri, ad rationem tor libratum pro quolibet scuto, talis æstimatio dat opinionem debitori, ut non tam species, quam ejus æstimatio promissa fuerit. Sed si certa species in stipulationem & obligationem sine æstimatione deducta fuerit, solutio debet fieri in iisdem speciebus, aut in illarum valore currenti tempore solutionis. Quod limitatur juxta supremarum Curiarum Gallie arresta, quando constitutio redditus fuit facta in aureis Solis monetæ Regni Franciæ, quæ habet suum pretium certum; non autem si in scutis Italiæ vel Hispaniæ: quæ de re videndus est *Louët, & ibi Addentes lit. R. n. 8.*

Tamen quando agitur de collatione dotis constitutæ, & solutæ in scutis auri tempore contractus matrimonii, si locus sit collationi inter cohæredes, collatio scutorum auri fieri debet non secundum valorem præsentem scutorum, sed prout valebant tempore contractus matrimonii: ut decisum testatur *Louët lit. E. n. 2.*

Ad Cap. 21. num. 14.

Quod hic dicitur, novationem fuisse inductam ex reductione redditus annui, & alteratione, seu diminutione tam sortis principalis, quam redditus, aut etiam solius redditus, ex *Roderico in trakt. de annuis redditib. lib. 1. quæst. 16. n. 56. & 57.* intelligendum est, ut procedat in casu speciali, de quo *ibidem* agit *Rodericus*. Et idè distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando agitur de bonis majoratus, super quibus redditus in Hispania sine Regio assensu

imponi non potest; aut etiam de bonis publicis ad minores spectantibus, super quibus non potest imponi redditus sine decreto Iudicis. Secundus casus est, quando agitur de bonis super quibus redditus liberè, & sine Superioris, vel Iudicis decreto, in autoritate census imponi non potest.

Primo casu procedunt dicta per *Roderic. d. n. 56. & 57.* nempe induci novationem, siue sortis principalis, siue etiam sola sortis alteretur. Si autem solus redditus alteretur, sorte eadem remanente, non inducitur hoc primo casu novatio, nisi evidens, aut ex legitimis conjecturis appareat, partes innovare voluisse: ut ipse tradit *num. 58.*

In secundo casu, nempe quando agitur de bonis super quibus census liberè imponi potest, non inducitur novatio hypothecarum quoad præstationem, nisi constet de intentione novandi inter partes; multoque minus si expressè fuerit conventum quod nulla fieret novatio, sed & fideiussorum obligatio in suo robore maneat, ut *ibidem* concludimus.

Ad Cap. 22.

Hoc caput tractat de debitor offerente. Solvitur quid dicendum sit, si creditor posterior offerat liberatario, utrum sit audiendus? Veluti si cuipiam bona sub hasta publica liberata sine legitimo pretio, non interveniente latione vni dimidium iusti pretii, quæ exigitur ut rescindatur venditio facta in auctione publica, ex *Rotæ sententia pluribus in locis, ut decis. 628. n. 5. & 6. part. 2. recentior.* Creditor vero posterior non offerat liberatario, & in ejus locum subrogari. Quæ etiam videntur sit audiendus?

Respondetur duos casus esse distinguendos. Primus est, quando adjudicatio fuit facta ipsimet creditori tanquam plus & ultimo offerenti: Et hoc casu creditor posterior potest offerre, & offerendo subrogari in locum creditoris, cui bona subhasta adjudicata fuerunt: ut probat *Merlin. in trakt. de pignor. lib. 4. tit. 2. quæst. 45. n. 17.* nisi tamen liberatio facta fuerit citato, vel præsentem secundo creditoris qui potuit licitari, & licitatus non fuit: Theaur. decis. 57. n. 11. Solam tamen præsentiam creditoris non citati non sufficere ad eum excludendum existimavit *Morot. de jure offerendi. 40.* addè novatio debeat esse personalis, & non per procurationem, quia vox præconis paucis innotet, ut citat *Fab. in Cod. lib. 8. tit. 10. de sum. 1.* & alios ad id legat *Merlin. d. 9. 45. n. 27.*

Secundus casus est, quando agitur de extenuatione hoc est, de eo qui non est creditor. Et hoc casu novatio datur contra illum jus offerendi, cum ad illum bona transeant exempta ab omni hypotheca posteriori, prout erant penes debitorem illo recepto, quo contraxit debitum primi debitoris: *Lex per in princ. ff. de distract. pignor. l. 1. c. si antiquior pignus vendiderit, Rot. decis. 657. num. 2. & 3. part. 2. recent. tom. 3. & post tract. Merlini de pignor. lib. 1. c. 61. n. 6. & apud Duran. decis. 445. n. 5. & 7. & decis. 66. Theaur. decis. 157. n. 8. & alii in dictis decisionibus citati.*

Ad Cap. 23.

Notandum est, quod quando dominus directus retinet bona emphyteutica jure prætationis, extinguuntur omnes hypothecæ, & res reventur liberæ ad dominum retinentem ab omni onere & servitute: *Cancer. var. resol. p. 1. c. 11. n. 16. Ona. Col. v. 156. Rot. Avenionen. decis. 28. num. 1. & 2. Guil. Dep. dec. 575. n. 2. Bertrand. lib. 3. conf. 3. p. 1. Sord. d. 1. c. 2. n. 6.*

286. Benedict. in cap. Raynuius, in verbo, Et
revertitur, decis. 4. n. 15. Boër. decis. 181. n. 3. Charond.
lib. 5. respons. 66. Franc. decis. 26. n. 3.

Nec obstat quod feudalia in his partibus redacta
sint ad instar patrimonialium: quia hoc procedit ad
effectum ut emphyteuta vendens sine consensu do-
mini non cadat in commissum; sed non ad effectum
ut fiat præjudicium aliis iuribus domino directo
competentibus, ut explicat Thesaur. decis. 169. n. 2.
versic. hoc tamen addito. Lud. Bell. conf. n. 60. Bertrand.
d. conf. 3. n. 8. lib. 3. p. 1. Charond. d. lib. 5. respons. 66.
circa med. versic. qui seruit chose fut absurde, Tiraq. de
retractu convent. §. 3. gloss. 1. n. 13. in fine.

Sed prædicta regula intelligi debet cum quibus-
dam limitationibus.

Primo, ut procedat quando res revertitur ad do-
minum jure feudi, non autem tanquam ad priva-
tum, ut dicunt omnes Doctores superius citati. Un-
de si dominus directus emerit rem emphyteuticam,
aut eam acquireret titulo legati, non exstingueren-
tur hypothecæ, Rot. Auenionen. dista. decis. 28. n. 2.
& alii omnes supra citati. Oportet enim ad hunc
effectum quod res devolvatur ad dominum ex vi, &
natura primariæ & originalis concessionis: ut ait
Mastril. decis. Sicil. 154. n. 26.

Secundo, ut locum habeat favore domini directi,
non autem ejus cessionarii, quia vis istud resolvendi
hypothecæ per retentionem feudalem, est persona-
lissimum, & procedit à virtute quadam attractiva,
& veluti magnetica domini directi, quæ non potest
convenire Tertio, qui à domino directo cessionem
juris retinendi obtinuit, quamvis vis istud prælatio-
nis ex generali hujus patriæ consuetudine cedi pos-
sit, ut aliàs ostendimus. Et hanc limitationem fuscè
comprobat Claper. causa 100. q. 1. n. 4. & 29.

Tertio, quod licet per retentionem jure feudi fa-
ctam extinguantur, & resolvantur hypothecæ, & one-
ra, ac servitutes post concessionem emphyteuticam
impositæ; non tamen resolvuntur substitutiones &
fideicommissa. Ratio differentie est, quia alienatio
facta per heredem gravatum in præjudicium prohi-
bitionis legalis est ipso jure nulla nec valet nisi res-
pectu gravati alienantis, & durante ipsius vita; illo
verò mortuo, seu adveniente casu fideicommissi,
alienatio remanet ipso jure nulla ex tunc, & à prin-
cipio. Ideo stante nullitate alienationis, non extin-
guntur fideicommissa, & retentio domini locum non
habet: & per hanc rationem ita determinat Solso-
na in lucerna laudemiorum, in 3. q. principali, n. 262.

Quarto, quod si reversio emphyteutis fiat ex cau-
sa commissæ, vel feloniciæ, & sic ex causa quæ super-
venit de novo post primam concessionem, onera &
hypothecæ remanent in suo robore, nec resolvun-
tur, juxta ea quæ tradit copiose Louët, & ibi Bro-
deau lit. C. n. 53. & decisum testatur Claud. Henrys
in recollectione arrestorum, lib. 3. cap. 2. q. 8.

Ad Cap. 26.

Ubicatum fuit, utrum pater duodecim libero-
rum, qui negotiationem exercet, habeat immu-
nitatem à gabellis, quæ imponuntur super mercibus,
aut aliàs super negotiatione. In hac questione The-
saurus pater, & filius, decis. 267. n. 14. videntur con-
cludere, quod pater duodecim liberorum non sit im-
munis ab hujusmodi impositionibus, quæ exiguntur
ratione negotiationis. Patetur tamen, contrariam
sententiam maxima æquitate niti; & in effectu pa-
trem hujusmodi habere immunitatem pro rebus quæ
deferuntur gratia negotiationis, dixit Ruinus con-
sil. 127. n. 10. versic. Et etiam quia, vol. 4. quia vectiga-

lia, pedagia, & similia non sunt munera realia, sed
personalia, & quæ imponuntur personæ pro rebus,
à quibus muneribus personalibus excusat numerus
duodecim liberorum; quam opinionem sequi vide-
tur Trentacinq. lib. 1. tit. de jure immunitat. resol. 1.
num. 2. versic. sexio declaratur.

Neque obstat, quod Clerici, qui sunt immunes à
dictis muneribus, non tamen sunt exempti si nego-
tiantur, ut in Clement. presenti, de censibus: quia hoc
speciale est propter prohibitionem negotiandi de
jure factam Clericis: cap. 1. & toto tit. ne Clerici, vel
Monachi, &c. & c. fin. de vita & honestate Clericorum.

Ad Cap. 31.

Controversa est questio, utrum colonus possit
agere ad remissionem mercedis ante ultimum
annum suæ locationis: quem licet expectandum esse
dixerint DD. hic allegati; contrarium tamen tenet
Valascus in tract. de jure emphyteut. q. 27. num. 47. di-
cens, quod licet aliàs viderit judicatum non statim
fieri remissionem, sed expectandum esse finem loca-
tionis, ut sciatur utrum aliqua contingat ubertas,
cum qua fieri possit compensatio, eaque ratione
motos fuisse Judices, quia nulla lex cogit remissio-
nem statim fieri, & sic rem videri pendere ex futuro
eventu, ut interim negetur actio: per textum in l. non
intelligitur, §. si quando, ibi, placuit eventum expectari,
ff. de jure fisci. Nihilominus tamen verius existimat
statim dandam esse actionem colono ad remissio-
nem mercedis, quia ubertas sequens est resolutive
tantum remissionis, non autem interim suspensiva.
Quod dicit probari per textum in l. si uno anno, ff. lo-
cati, eandemque sententiam videtur amplecti Bar-
bol. ad l. licet §. n. 19. in fine, C. de locato.

Ego tamen existimo non esse recedendum ab opi-
nione Rotæ, quicquid dixerit Valascus; nisi tamen
in instrumento locationis conventum esset de fa-
cienda remissione mercedis: tunc enim vigore pacti
statim peti posse remissionem cenfeo, ex his quæ
trado in hoc capite, n. 18. & 23. Atque ita consului
anno 1654. in favorem cujusdam coloni partiaris,
maximè vigore pacti, & conventionis expressæ de
facienda remissione in casum damni contingentis in
fructibus: quia pactum illud debet aliquid operari
ultra dispositionem juris communis. Angel. in l. adem,
in fine, C. de locato, Peregr. conf. 98. n. 2. vol. 1. Cyriac.
controvers. 151. n. 11. & seqq.

Et in eadem causa dixit, quod quando agitur de
colono partiario, damnum spectat ad ratam divi-
dendum inter dominum & colonum: ut explicat
Mozz. in tract. locationis, colum. 1. n. 26. quia cum ta-
les coloni sint focii, damnum inter dominum & co-
lonum debet esse æquale: Mantica. de tacitis conven-
tionibus, lib. 5. tit. 2. n. 30. 31. & 33.

Præterea dixi, quod cum ageretur de damno per
incendium illato ab inimicis domini, totum pericu-
lum pertinebat ad dominum: Castillo lib. 3. contrav.
cap. 3. num. 21. Mantica. de tacitis, lib. 5. tit. 8. num. 17.
Valasc. de jure emphyteut. quest. 30. num. 6. Barbol. in
Decretalib. cap. 3. de locato, num. 9.

Rursus, quia agebatur de incendio quod conti-
git in granis nondum excussis, licet resecatis, maxi-
mam dixi esse inter Doctores controversiam, utrum
hoc casu colonus agere possit ad remissionem mer-
cedis, ut advertit Carocius in tract. de locato, tit. de
remissione mercedis, q. 18. n. 22. Cyriac. controvers. 49.
n. 2. Verius tamen existimavi locum etiam hoc casu
esse remissioni mercedis, quamvis fructus sint sepa-
rati à solo, non tamen excussi à palea: ut explicat
idem Caroc. d. quest. 18. n. 25. fol. mihi 1086. Valasc.

xviii Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

de jure emphyteut. quest. 27. n. 51. versic. sed tu intellige: Mozzius de accidentalibus locationis, n. 35.

De hac materia remissionis mercedis tractat Mantica d. lib. 5. tit. 8. Fontanella decis. 210. Moz. d. tit. de accident. locat. Rota post tract. Zacchiæ de obligatione Camerali, decis. 151. DD. omnes in cap. propter sterilitatem, de locato, & in l. licet 8. Cod. eod. tit.

Ad Cap. 41. num. 7.

Vera quidem est hæc conclusio, quod duo possunt esse dominia; unum supremum, aliud subalternum, quod competit primo emphyteutæ facienti alium subemphyteutam. Sed istud non est propriè emphyteutis, sed potius census: nam hoc casu laudemium non debetur huic secundo domino, sed superiori & mediato, ut dicit & probat Claper. causa 15. quest. 2. n. 87. Emphyteuta enim, cum sit tantum utilis dominus, non potest facere alium emphyteutam qui eum recognoscat, cum non habeat directum dominium, & tunc emphyteuta secundus tenetur primum dominum recognoscere, & ejus consensum in alienatione requirere, & laudemium illi solvere, non autem secundo, cujus consensus non est requirendus in alienatione, ut ibidem probat Claperius, cui addendus est Burg. in tract. de laudem. p. 1. in spec. 4. n. 28. & sequent. maxime num. 30. in fine, versic. Item confert. Unde sequitur, quod si secundus iste emphyteuta solveret laudemia huic domino immediato, nec consensum domini mediati requireret in alienationibus, sanè ex eo oriretur conjectura adversus dominium directum supremum & universale: quæ procedunt in emphyteusi. Si enim ageretur de retrofeudo, laudemium de jure spectaret ad dominum immediatum, hoc est, dominum feudi à Principe, aut alio Domino superiori dependentis: ut probat Rosental. in tract. de feudis, cap. 6. conclus. 66. num. 11. cum à solo domino immediato feudi servientis investitura petenda sit: idem Rosent. d. c. 6. conclus. 63. n. 1. Blancard. ad Amed. de laudemis, q. 24. Menoch. conf. 226. n. 166. & sequent. & à num. 159. ad 189. & conf. 338. n. 14. Codex Fabr. tit. de jure emphyt. definit. 73. Camil. de Medic. conf. 145. in fine.

Ad idem Cap. num. 17.

Notandum est, quod in feudis vassallus tenetur Nex consuetudine Parisiensi, & aliorum locorum Gallie, dare Domino catalogum continentem descriptas res feudales, ut notat Chassan. ad consuet. Burgund. rub. 3. §. 3. in verbo, Dénombrement: & §. 4. in verbo, après le dit hommage: cum aliis citatis per Rosent. de feudis, cap. 8. conclus. 32. num. 3. Chopin. loquens de consuetudine Andegaven. lib. 2. de feud. tit. 5. n. 1. & sequent. Quod etiam est conforme juri communi, cum declarationibus tamen, de quibus per Rosental. d. conclus. 32. n. 5. & sequent. quod etiam locum habet in emphyteuta, qui tenetur specificare & dinumerare, juxta tamen declarationes relatas per Gratian. cap. 188. n. 36. versic. imò etiam.

Ad idem Cap. num. 21.

Quod onus probandi transfundatur in emphyteutam, quæ bona sint emphyteutica, & dandi illorum dinumerationem, alioquin omnia quæ possidet in illo loco, præsumantur emphyteutica, cautè intelligendum est: siquidem facta designatione aliqujus rei vel prædii per emphyteutam, si dominus prærendat alia etiam bona reperiri, quæ sint sub ejus directo dominio, onus probandi in illum transfertur: ut ostendit Mantie. de tacit. convent. lib. 22. tit. 20.

num. 19. & sequent. ubi fufius tractat hanc materiam, & præsertim quærit, quid agendum sit quando tractatur de emphyteusi antiqua, & termini prædictorum sunt mutati, ut per Eund. n. 20. circa medietatem, si per instrumenta.

Quod autem dicitur, omnia possessa in loco, præsumi feudalia, quando emphyteuta non facit dinumerationem; ut per Mantie. d. tit. 20. n. 16. sic intelligendum est, ut procedat in domino directu universalis, qui habet intentionem fundatam in toto territorio. Si enim ageretur de domino particulari certæ rei, cessaret illa præsumptio; & negante emphyteuta, onus probandi transferretur in dominum: ut probat Mantie. loco citato, n. 20.

Notandum præterea, quod ea quæ hic dicuntur in 9. conclusione, locum habent in feudo, ratione ejus præstatur servitium & fidelitas; & idè non habent locum in emphyteusi, de qua dictum fuit n. 9. in 5. conclusione: cui jungenda sunt dicta quoque eod. cap. num. 32.

Ad Cap. 44. num. 12.

Non adeo certum existimo, quod immunitas in casu hujus capituli, dici possit concessa per modum beneficii, quia concessa fuit à summo Pontifice in casu, in quo non agebatur de iurisdictione præjudicio Principis concedentis; sed potius de præjudicio Tertii, nempe aliorum particularium qui tenentur ad solutionem collectarum. Ut enim concessio dicatur facta per viam beneficii, oportet ut concernat præjudicium solius concedentis: Sicut conf. 140. n. 50. Cyriac. controvers. 297. n. 8. & 9. & sequent. tunc licet ex aliis rationibus in præfati capitulo additis, privilegium transeat ad successores etiam particulares; tamen hoc debet restringi ut locum non habeat pro debitis contractis per Communitates, post venditionem factam tertiis possessoribus: quia privilegium immunitatis non extenditur ad collectas, quæ imponuntur pro debitis contractis post acquisitionem tertiis possessoris: juxta communem theoreticam Doctorem in l. si ex tota 8. ff. de legat. 1.

Ad Cap. 45. num. 21.

Resolutio proposita circa obligationem mulieris indotatæ, quam dictum rescindi pro parte & pro rata læsionis, non autem in totum, & conditionem remanere validam quatenus non excedat mediam partem dotis: Quidam Advocati in libris revocarunt, & acriter contenderunt obligationem mulieris in totum rescindendam esse. Sed non obstantibus illorum impugnationibus, subsequens sententia conformis resolutioni hinc propositæ, et fuit judicatum, quod si mulier pro marito plures obligationes fecit diversis temporibus, quarum quælibet de per se non reddat mulierem indotatam nec læsam ultra dimidiam dotis, quarumque obligationes simul junctæ illam indotatam reddant, non debent rescindi quævis illarum obligationum, sed ex dimittatur per quas mulier redditur indotata, & que ad dimidiam; cæteræ verò, quæ sunt ultra dimidiam, validæ sunt, nec rescissioni supponuntur: & postea reperi hanc resolutionem bene fuisse expressam per Salgado in laby. creditorum, p. 2. q. 268. & multis sequ. cujus scripta hinc non reperi.

Ad Cap. 50.

In materia hujus capituli, quæ situm fuit, si testator dederit hæredi facultatem eligendi unum ex liberis, quam tamen electionem non fecit, vel facere non potuit.

potuit propter prædeceffum liberorum eligibilium, utrum non facta electione, fideicommissum expiret quoad alios gradus, & sit locus fuffeffioni ab intestato? In qua controverfia Respondi fideicommissum non expiraffe, non obstante defectu electionis; quia cum testator digressus fuerit ad plures substitutionum gradus, voluit fideicommissum esse repetitum in omnibus gradibus, alioquin inutilis fuisset testatoris dispositio, per quam fideicommissum ad plures gradus successivè protenditur: ad quod conferunt tradita per Menoch. *consil.* 1107. *num.* 20. & sequent.

Ad Cap. 51. *num.* 31.

Sententiam, quam nos secuti fuimus, nempe anticipatam electionem, quæ tempore mortis fieri debuerat, non sustineri, quamvis in contractu matrimonii facta fuerit, approbavit Senatus Tolosanus, teste Maynard. *lib.* 2. *cap.* 89. *n.* 2. & 3. propter generalem illam regulam, quod gravatus restituere uni ex liberis cum moreretur, si ante tempus mortis uni ex his donaverit, donatio ejusmodi, destinatio est, non electio, quia omne spatium vitæ liberum est ad eligendum: *l. cum pater, §. a te filia, ff. de leg. 2.* quo fit ut mutare liceat voluntatem, quia posset evenire, ut is qui ante tempus fideicommissi electus est, die fideicommissi cedente aut capax futurus non esset, aut ante hæredem gravatum decederet, & sic fieret præjudicium alteri, qui eligi potuisset tempore mortis gravati: quod eveniret contra testatoris voluntatem. Quæ rationes æquè militent in donatione facta in contractu matrimonii, seu in constitutione dotis, ut etiam advertit Cald. *de jure emphyteutico, lib.* 3. *de potest. elig. cap.* 2. *n.* 49. *versic.* quod in praxi.

Ad Cap. 51. *num.* 6.

Relatum mihi fuit, quemdam Judicem in casu huic simili judicasse, fundum non esse dotalem, utpote scripturæ errore deceptum: quem errorem devitalset, si *hujus capituli* seriem perlegisset. In primis enim in argumento generali *ejusdem Capituli* dicitur expressis verbis, fundum non esse dotalem, nisi datio in solutum facta fuerit utrique conjugi. Secundò, in casu *ejusdem capituli*, querebatur utrum fundus esset dotalis? & per totum caput probatum fuit non esse dotalem, nisi maritus illum acceperit tanquam conjuncta persona, & nomine suæ uxoris.

Unde quod dicitur *n.* 6. præponitur tanquam obiectio, nempe quod in casu proposito agebatur de cessione mixta facta marito & uxori; & per consequens videbatur quod in casu *hujus capituli* fundus esset dotalis, quia cessione facta fuerat utrique conjugi: & ad hoc allegabatur Oldradus *conf.* 245. *num.* 5. *versic.* & hac potissimum, ubi concludit datum marito nomine uxoris esse dotale, & ipsi uxori actionem de dote quæri. Quod & voluit Baldus citatus eodem *n.* 6. in *conf.* 160. *versic.* & retentis, *vol.* 2. ubi dicit sustineri libellum uxoris petentis se declarari dominam bonorum in dotem datorum, ex eo quod agebatur de cessione mixta, nempe utrique conjugi facta: & allegat *leg. non solum* 53. *ff. de jure dot. ibi*, quia ipse fundus est in dote. Quod etiam clarè per nos dictum fuit *num.* 9. *versic.* ceterum, his verbis, ceterum si maritus pecuniam uxori non recognovisset, negari non posset quin consensus ille esset dotalis, ex *supradictis*, *n.* 6.

Ideo *num.* 7. delenda est negativa, & legendum est, fundus efficitur dotalis: & in summario *ejusdem numeri*, pro nisi datio in solutum, reponendum est, si datio in solutum.

Ad Cap. 54. *num.* 15.

Controverfa est quæstio, utrum donatio quæ revocatur per nativitatem liberorum, reconvalescat si liberi patri præmoriuntur? Et illam reconvalescere sensit Rota *decis.* 124. *num.* 14. *p.* 1. *divers.* quia cum voluerit donans sibi facere successorem donatarium, verisimile est, quod si cogitasset de filio qui sibi præmoreretur, eadem ratione donatarium aliis successoribus præferre voluisset: Tusch. *lit.* D. *conclus.* 712. *n.* 15. dicens hanc esse communem opinionem. Quæ tamen conclusio limitatur ut non procedat, quando mortuis liberis pater superstes donationem expressè, vel tacitè revocavit, secundum Jul. Clarum in *§. donatio, quæst.* 23. *n.* 9. in fine, *versic.* quæ quidem conclusio.

Ad Cap. 56.

Non levis est controverfia circa locum insinuationis faciendæ tam in Gallia, quàm in Comitatu Venaissino. In Gallia siquidem disputatum fuit, utrum insinuatio fieri deberet in loco donationis in Officio, seu Tabellionatu Graffarii Regii, an verò in sede principali *du Balliage*. Et pro insinuatione faciendâ in loco contractus, & non in sede superiori, videtur facere Ordinatio Christianissimi Regis Ludovici XIII. *die* 17. *Decembris* 1612. per quam declaratur insinuatio valida, si fiat in officio Graffarii inferioris Curie, si ve apud sedem superiorem, quando ambo reperiuntur in eadem Civitate, vel loco. Ergo à contrario sensu, quando sunt in diversis locis, videtur quod insinuatio privativè fieri debeat in curia inferiori illius loci, aliàs valida non sit. Atque ita fuit declaratum per arrestum Senatus *die* 26. *Julii* 1613. Quod tamen locum non habet in donationibus Nobilium, seu Feudatariorum, qui non agnoscunt in Judices Magistratos inferiores: aut etiam in donationibus factis per non Nobiles, de bonis existentibus sub feudis Vassallorum, in quorum jurisdictione fieri debet insinuatio, ut fufius explicat Claudius Henrys in *sua recollectio-ne arrestorum, lib.* 4. *cap.* 6. *quæst.* 49. *per totam*.

Sed in Comitatu Venaissino disputatum fuit, utrum sufficeret insinuatio facta coram D. Rectore Comitatus, qui est Præses totius provincie Comitatus; an verò fieri deberet in locis particularibus, in quibus bona donata reperiuntur, privativè quoad D. Rectorem ipsius Comitatus.

In hac quæstione Ego consului pro validitate donationis factæ in Curia Domini Rectoris, seu ejus Locumtenentis, quamvis donatio non fuisset insinuata in loco particulari, in quo bona sita sunt, sequentibus motus rationibus.

Quia cum duo diversæ fuerint facta regulamenta super insinuationibus, unum anno 1577. per bon. mem. Cardinalem de Armeniaco: alterum anno 1594. per Eminentissimum Cardinalem de Aquaviva, de singulis separatim agendum est.

Quod attinet ad insinuationes factas post annum 1577. & ante annum 1594. indubitatum est D. Rectorem esse Judicem competentem; quia regulamentum non habet alioquin respectum ad locum particularem Comitatus, in quo bona donata sita sunt; sed tantum in eo statuitur, quod donationes irrevocabiles, quæ fiunt intra dictam patriam Comitatus, insinuantur coram Judicibus ordinariis dictæ patriæ.

Sed negari non potest, quin D. Rector sit Jux ordinarius, uti Præses Provincie, cum habeat merum & mixtum imperium in toto Comitatu. Castrenf. *conf.* 406. *n.* 4. *vol.* 1. Unde & Præsides Provincie

ciz omnium Magistratum jure funguntur : l. omnia 11. ff. de offic. Præsid. Joan. Faber in §. 1. Inst. de Atilian. tut. n. 10. Vvelembec. in d. §. 1. in verbo, Præsidi- bus Provinciarum, & probavi in tract. de prevent. p. 2. cap. 8. n. 9. & seqq. & de provisione tutoris est textus in §. non valentes, in authent. de defensorib. Civitat. Unde sequitur, satisfactum fuisse dicto regulamento per inscriptionem coram D. Rectore factam.

Quod autem attinet ad infuinationes factas poſt Regulamentum Cardinalis de Aquaviva, *anni 1594.* nihil in hoc poſteriori Regulamento continetur, niſi ſequens clauſula, *Inſinuari ut petitur mandamus.* Videndum igitur quid à dicto Domino Cardinali peticum fuerit.

Sanè petitio Patriæ hoc solum continebat, quod addendo *Regulamento anni 1577.* infinuatio fieri deberet non obstante renunciatio*ne* jurata; & quod fieret donat[i]onum registratio, etiam*si* ageretur de donat[i]onibus reciproci*s*, vel contemplatione matrimonii factis.

Verum quidem est, quod Primus status dicti Comitatus perebat in sinuationem fieri in domicilio donatorum, aut in locis ubi bona sita essent.

Secundus status compositus ex Dominis Vassallis, simpliciter perebat insinuationem fieri, & attestationem Notarii, qui donationem stipulatus est, registrari.

Tertius status petiit dictum Regulamentum anni 1577. observari, exceptis donationibus in casum supervitæ in contractu matrimonii factis, & quod insinuationes fient coram Judicibus & Magistratibus.

Itaque clausula illa, *ut petitur*, non respicit potius requisitionem Primi, quam Secundi, vel Terti status; & sic est ambigua, & per consequens debet explicari, ut quemadmodum juxta primum Regulamentum (ad quod ultimum refertur) insinuatio fieri potest coram quocumque Magistratu ordinario, ita & per ultimum.

Vel in omnem eventum, quod istud ultimum Regulamentum recipiat interpretationem ab observantia, quæ talis fuit non solum ante, sed etiam post Regulamentum anni prædicti 1594. ut infusuraciones donationum in Comitatu factarum indistinctè fiant in Curia Domini Rectoris, cum agatur de observantia interpretativa. Burat. decif. 390. n. 3. 679. num. 9. 647. n. 11. cum similibus.

Secundū, quia posito sine præjudicio veritatis, quod Judices Speciales ad faciendas insinuationes essent deputati, talis deputatio censeretur facta cumulative, & non privative quoad D. Rectorem. Unde in Civitate Mediolanensi Prætor, & Capitaneus concurrunt in cognoscenda causarum criminalium: Boff. in *tit. de foro compet.* n. 76. Et in patria Montisferrati, licet deputati essent duo Judices annonæ, decifum fuit talem deputacionem non præjudicare Capitaneo Justitiæ: *Surd. conf. 56. n. 2.* quia per specialem delegationem alicujus non fit præjudicium ordinariæ jurisdictioni, l. 1. & ibi Bartol. ff. de *offic. prof. et arb.* et in patria Sabaudia, quamvis causæ Curialium ex decreto Principis sint cognoscendæ per Referendarios, non fit ex eo præjudicium cognitioni & jurisdictioni Judicis ordinarii, nisi jurisdictionio concessa fuisset taxative, videlicet quod illi soli Judices privative cognoscere possent: l. *viros, et ibi Bartol. C. de offic. divers. jud. lib. 12.* Angel. in l. 1. *C. ubi, et apud quem, Dec. conf. 3.* Menoch. de *arbit.* q. 40. n. 3. Burat. decif. 91. 2. n. 4. & 5. ubi explicat, etiam si ad esset clausula taxativa, *solum, et dumtaxat*, in concessione jurisdictionis, quæ in casu proposito locum non habet.

Tertio, quia quamvis Dominus Rector nullam

proprsus haberet jurisdictionem super inimicis
bus faciendis, tamen illam acquisivisset recipientes
in sinuationes per spatium tanti temporis, quod ef-
fluxit ab anno 1577. vel 1594. & licet per spatium
una parte 79. annorum, & ex alia 62. quibus annis
durantibus constabat ex perquisitione adorum Co-
ritæ Domini Reitoris, quod continue, & indistincte
omnes, & quæcunque donationes in quibuscunque
locis Comitatus factæ, fuerint indifferenter in-
nuatæ in eadem Curia Domini Reitoris: quod di-
gens perquisitio, præsertim facta vocata parricidi
mandato Judicis, sine dubio probat diuturnam con-
suetudinem, & sufficit juramentum per Notarios præ-
stitum in initio fidei officij, ut tales diligenter per-
sicos factæ fidem faciant quoad perquisitionem con-
tra Ludovic. decif. 287. per tot.

Et propterea stante tali consuetudine, quamvis Dominus Rector nullam habuisset jurisdictionem quoad insinuationes, illam tamen acquisivisset consuetudo siquidem ejus est efficacia, ut aliam jurisdictionem acquirat, quamvis illam non habeat. Henric. Bohic. in cap. ex parte, n. 4, de fund. reus est in cap. cum contingat, de for. compet. Lup. in cap. vestras, de donation. inter vir. & uxor. in 2. nullus §. 1. num. 27. fol. mihi 82, ubi dicit hoc habere locum tam in jurisdictione voluntaria, quam contentiosa, & hoc fuisse comprobato.

Quartò, quia etiam omnes predictæ rationes
cessant; tamen hoc eorum eliquod quia ex com-
muni opinione Dominus Rector fuit, et ex tempore
habitus pro vero, & legitimo *Judice in Inquisitione*, ut
vix et attendimus cõfessè; communis observantia
vel error (quatenus adesset) facit jusse rectori in-
novationem validam: I. *Barbarus Philippus, f. de dy-*
Præsid. Paris. de resignat. lib. 7. p. 24. v. 47. ubi loqui-
tur de eo, qui credebatur legitimus Vicarius, cum
tamen talis non esset: Rot. ad. 608. m. 2. p. 2. v. 22. et

Ultimū, mirum est quod istud negotium detrahatur in controversiam, cum reperturū expresse dicatur per Regulamentum dicti Comitatus Venetissimi in tit. *du salaire des Juges*, fol. 43, ubi dicitur, quod quando agitur de insinuatione doctorum Cane-
nei, Viguierii, Castellani, & Fajoli locorum Ca-
tatus Venetissimi non poterunt habere aliquam ex-
ceptionem, sed juxta eam casum reservatum fit Reverendo
Domino Rectori, ejusque Locum tenenti, vel Ju-
dicibus tuius Judicaturarum, vel Dominorum Vas-
sallorum, privative quoad dictos Capitaneos. E-
tiam patet quod juxta insinuationes recipiendi spectat
exclusivè ad dictos Judices particulares, & ad dictum
Dominum Rectorem, etiam quod dicitur de
statutis in quibuslibet locis dicti Comitatus Veneti-
ni; exceptis tamen locis, in quibus jusdictio pre-
stat etiam ad Vassallos, seu Feudatarios cum Posses-
sione, cum jusdictio fit illis concessa in feudum, vel
consequens privativa: ut probavimus in tractatu
preveni. p. 1. c. 5. n. 24. & p. 1. c. 11. n. 71.

Et secundum prædicta infirmatio facta est
 mino Rectore Comitatus, seu ejus Legatione
 de bonis sitis intra locum Sanctæ Ceciliæ, quod
 sub Judicatura Villæ Valtrici, fuit declaratum
 & legitima per Illustrissimum & Excellentissimum
 Dominum meum, D. Joannem Nicolum de Lo-
 mitibus, Prolegatum Avenionensem mercen-
 ejus vitæ integritas, morum suavitatis, inecor-
 pieras, & inviolabilis justitiz ejus potes-
 expectationes, & vota nostra, ut credamus & spe-
 remus, & exoptemus, ut ALEXANDER AR-
 mus purpureos illi quamprimum exhibeat Inque-
 ejus virtutibus, & Antiquissimæ Nobilissimæque
 familiæ

Familia de Comitibus debitos. Quod ego uti obsequentiſſimus ejus famulus toto corde deſidero.

Ad Cap. 57. num. 26. & ſeqq.

Res difficilis eſt, propter varias Doctorum ſententias, quas hic ad longum referimus; dum quaeritur utrum donatio ex cauſa dotis indigeat inſinuatione, quam exagitat Merl. Pignatell. lib. 2. contr. 59. qui in hanc inclinatur ſententiam, ut neceſſaria ſit inſinuatione tam in donatione cauſa dotis, quam in ea, quæ ſit contemplatione matrimonii, propter ample & generalia verba conſtitutionis, & propter clauſulas irritantes in ea appoſitas. Sed quidquid ſit, non exiſtimo recedendum à diſtinctione per nos allata *hoc eod. c. n. ult.* ſecundum quam relatu mihi fuit hodie in Curia præſentis Civitatis Aven. judicari.

Ad Cap. 68. num. 4.

Quod hic dicitur, filium familias de dote adventicia ſine conſenſu patris inter vivos diſponere poſſe, locum non habet in donatione cauſa mortis, in qua conſenſus paternus omnino requiritur: qui ſi non interveniat, donatio cauſa mortis vitio nullitatis corruit, etiam quoad adventicia: Jul. Clar. in §. Donatio, q. 6. n. 3. Barry de ſucceſſion. lib. 1. tit. 7. n. 8. dicens hanc ſententiam verioſem eſſe, & receptionem. Nec poteſt ſibi ipſi pater authoritatem præſtare in hac donatione cauſa mortis, ut ex communi ſententia reſert Capreol. de ſucceſſ. ab inteſt. in præſat. num. 221.

Ad Cap. 74. num. 9.

Non ſine ratione recurſum habuimus in caſu propoſito ad verba teſtamenti, & conjecturas ex teſtatoris mente deſumptas, ad colligendum quod in legato generali uſufuctus comprehenduntur bona fidei commiſſo ſuppoſita. Nam ceſſantibus conjecturis, verius eſt bona fidei commiſſo ſubjecta non comprehendendi in legato generali uſufuctus, etiamſi ipſi met heredi fidei commiſſum eſſet reſtituendum, ut ultra plures ſuperius allatos à n. 2. uſque ad 6. & nomination Pegueram decif. 123. Cancr. Caſtill. Peregrinum, & alios, fuſe comprobat Cyriac. Niger controverſ. 283. per tot. & maxime n. 33.

Ad Cap. 78. num. 14.

Notandum eſt, quod in Gallia donatio inter vivos nulla eſt & invalida, ſi non fuerit acceptata per donatarium, ut decifum teſtatur Louet in ſua recollectione arreſtorum, lit. D. n. 5. Quæ acceptatio requiritur in Gallia, etiamſi agatur de donatione inter vivos, facta favore pie cauſæ. Item lit. D. num. 27. Si tamen ageretur de donatione facta liberis natiſcituris, valida eſſet etiam ſine acceptatione, quia natiſcituris nihil imputari poteſt ſi non acceptaverint, ſive donatio facta fuerit in contractu matrimonii, ſive extra illum: ſufficit enim quod Notarius tanquam perſona publica pro natiſcituris ſtipuletur, ita ut ſuperveniens filii natiſcituræ reſolvat omnes alienationes, & hypothecas poſteriores contractas in præjudicium donationis prædictæ: & hanc ſententiam firmavit rerum judicatarum authoritas, ut teſtatur Louet lit. D. n. 51.

Ad Cap. 84.

Quid in caſtri venditione, vel conceſſione comprehendatur? pender ex verbis conceſſionis. In primis enim ſi conceſſio, vel venditio Caſtri facta fuerit cum ſuis pertinentiis, illarum appellatio-

ne continentur omnia quæ cum caſtro acquiſita ſunt: Menoch. lib. 3. præſumpt. 99. n. 6.

Secundo, quæ dicantur de pertinentiis caſtri, colligitur ex conjecturis, & ex deſtinatione patrisfamilias: Argent. in conſuetud. Britannia, art. 265. cap. 10. n. 26. verſic. ex quibus, colum. 97. 1.

Tertiò, ſi conceſſio, vel venditio Caſtri facta fuerit integrè, ſive integro ſtatu, intelligitur facta cum pertinentiis: l. 2. C. de bonis vacant. lib. 10. Bald. in ſenſu, tit. de Capitaneo qui Curiam vendidit, n. 9. Natt. conſ. 505. num. 28. & 31.

Quarto, ſi conceſſio faciat mentionem loci, & domini, hiſ verbis, de la Place, lieu, & Seigneurie, appellatione Loci, continentur omnia cohærentia ipſi loco. Fabrian. de Monte in tract. de empt. vendit. in 6. quaſt. princip. n. 22. in fine, & n. 23. Capiblane, de jure Baronum, pragmatica 8. p. 1. num. 49. fol. 209. Roman. conſ. 444. n. 7. verſic. quarto.

Nomen autem de Seigneurie, eſt æquivocum, ut dicit Argent. loco citato, tit. des appropriances, artic. 265. cap. 10. num. 30. & poteſt intelligi in abſtracto, vel in concreto: Loifeau des Seigneuries, cap. 1. n. 24. & 25. In concreto autem ſignificat la terre Seigneuriale. Idem cap. 2. num. 2. quia nomen Seigneurie, componitur ex feudo & juriſdictione, tanquam à materia & forma. Idem cap. 4. n. 27.

Sed quidquid ſit de præmiſſis, nuper judicatum fuit in Curia Palatii, quod in conceſſione, ſeu legato Caſtri facta cum clauſula integrè, continebantur ſolum, & duntaxat bona feudalia, qualis eſt juriſdictio, ſervitia, hortus caſtro annexus, garenæ caſtro contiguæ, molendina bannaria, & ſimilia; non autem bona allodialia & ruſtica.

Notandum etiam eſt, fieri debere differentiam inter conceſſionem factam à Principe, & conceſſionem, legatum, vel aliam diſpoſitionem factam à privatis perſonis, ut diſtinximus hoc eodem cap. n. 13. & 14. poſt plures ibidem citatos: quibus nunc additur Rota decif. 81. num. 8. p. 5. recent.

Ad Cap. 98. num. 5.

Conventionem præcedentem de reſtituendo pecunias pro monſtra exhibitæ, probari ex præſumptionibus & conjecturis, veluti ex actuum vicinitate, determinat Maſtil. decif. 262. n. 40. Et faciunt tradita per Capycium Latio decif. 38. num. 36. & 37. ubi loquitur de promiſſione ex cauſa mutui, quam maritus recipit loco ſolutionis, ſi conceſſio & inſtrumentum mutui fiant eodem die, & coram eodem notario, & teſtibus; dicens illam conceſſionem eſſe reſpectivam ad contractum mutui, ſicut in caſu huius capitis exhibitio & demonſtratio pecuniæ, cenſetur facta reſpectu obligationis ſtatim ſubſequutæ.

Ad Cap. 91. num. 14.

Notandum eſt, diſpoſitionem ſtatuti Comitatus, per quam Emphyteuta præſtetur emptori rei emphyteuticæ, non habere locum quando dominium directum non fuit venditum, ſed ſola exactio, ſeu jus exigendi arreragia cenſuum, ſeu laudimiorum, vendita fuit: quia diſpoſitio dicti Statuti, ſeu Bullæ de qua d. n. 14. eſt exorbitans à jure communi, cum jus illud prælationis ſecundum juriſ communiſ diſpoſitionem non comperat emphyteuta, quando dominium directum venditur: ut probavimus hoc eod. c. n. 2. Et propterea diſpoſitio dicti Statuti non debet trahi, neque extendi ultra caſum ſuū.

Ad Cap. 92. num. 15.

Addo quæ diximus inſtr. vol. 2. c. 168. n. 2.

FINIS.

